

Saksdokumenter:

KR 28.1/12	Statusrapport Trosopplæringsreformen 2012.pdf
KR 28.2/12	KIFO Vedlegg FAD rapport 2012.pdf

Trosopplæringsreformen - status 2012

Sammendrag

Trosopplæringsreformen har siden 2004 vært utviklet i Den norske kirke med en målsetting om å utvikle en systematisk og sammenhengende trosopplæring som vekker og styrker kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud, bidrar til kristen livstolkning og livsmestring og utfordrer til engasjement og deltakelse i kirke og samfunnsliv for alle døpte i alderen 0-18 år, uavhengig av funksjonsevne. Det ligger som en grunnleggende forutsetning at trosopplæringen skal være lokalt forankret og utvikles med utgangspunkt i lokale muligheter og særpreg.

Kirkerådet leder arbeidet med innføring av reformen i Den norske kirke i nært samarbeid med bispedømmerådene og i dialog med de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene og relevante fagmiljø.

I 2012 mottar 68 prosent av menighetene i Den norske kirke trosopplæringsmidler. Dette innebærer at 875 sokn er i ulike faser av reformarbeidet.

Kirkerådet rapporterer i august hvert år om status, resultater og erfaringer med reformarbeidet til Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet. I årets rapport belyses særlig erfaringene knyttet til godkjenning av lokale planer og refleksjoner rundt mål, innhold og omfang i disse planene.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ser på Trosopplæringsreformen som en nødvendig satsning og et viktig redskap for å realisere kirkens hellige ansvar for oppfølgingen av dåpen.
2. Gjennom arbeidet med Trosopplæringsreformen gjør kirken verdifulle erfaringer knyttet til ulike former for organisering og samarbeid. Strategisk planarbeid bidrar til systematisk og helhetlig tenkning om menighetsutvikling. Ambisiøse mål knyttet til alle døpte barn og unge i aldergruppen 0-18 år gjør Trosopplæringsreformen til et viktig redskap for å videreutvikle Den norske kirke som en levende folkekirke.

3. Kirkerådet understreker nødvendigheten av at opptrappingen av reformen til et økonomisk nivå som tilsvarer 250 millioner i 2003-kroner fullføres så snart som mulig slik at døpte barn og unge, uansett bosted, får tilbud om en styrket og fornyet trosopplæring i sin hjemmemenighet.

Saksorientering

Bakgrunn

Med bakgrunn i kristendomsundervisningens endrede plass i skolen og med henvisning til menneskerettighetskommisjonens vektlegging av barns rett til åndelig utvikling vedtok Stortinget 27.mai 2003 Trosopplæringsreformen med overskriften «Trosopplæring i ei ny tid» (St.meld nr. 7 (2002-2003)). I Stortingets behandling av reformen ble det lagt vekt på at det er den enkelte menighet som ut fra lokale forhold skal organisere og vedta rammene for innholdet i trosopplæringen og at det skulle være rom for stor lokal tilpasning og fleksibilitet. Dette er verdier som er gjennomført i reformens innledende forsøks- og utviklingsfase, er videreført gjennom plan for trosopplæring «Gud gir – vi deler» (2009) og ligger til grunn for gjennomføring av reformen i hele Den norske kirke.

Kirkerådet har ansvar for å lede arbeidet med reformen. I forsøks- og utviklingsfasen ledet en bredt oppnevnt styringsgruppe arbeidet. Fra 2009 er ledelsen av reformen integrert i Kirkerådets virksomhet med Kirkemøtet og Kirkerådet som besluttede organ. Det er etablert en faglig referansegruppe for trosopplæringsreformen som møtes tre ganger pr år og drøfter strategier og bearbejder erfaringer fra reformarbeidet. Et utbredt nettverksarbeid sikrer god kontakt og forankring av reformen i relevante fag- og ressursmiljøer. Det etableres også tidsavgrensede arbeidsgrupper som bidrar med utvikling av konkrete tiltak og arrangement. Bispedømmene har fått økt sine ressurser for å ivareta oppfølgingen av reformen overfor menighetene og ansatte i bispedømmene. Plan for Trosopplæring «Gud gir – vi deler» ble vedtatt av Kirkemøtet i 2009 og danner grunnlag for menighetenes utviklingsarbeid.

Trosopplæringsreformen har vært et hovedsatsingsområde for Kirkerådet siden 2004 og saker knyttet til reformen har jevnlig vært oppe til behandling i Kirkerådet og på Kirkemøtet.

I sak KR-033/11 Trosopplæringsreformen - orientering til Kirkerådet, ble det i mars 2011 gitt en bred orientering om reformen. Rådet gjorde følgende vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering og ber administrasjonen fortsette å arbeide for en hurtigere opptrapping av reformen slik at målet om 250 mill i 2003-kroner nås innen 2013.

I september 2011 ble administrative systemer for driftsfasen behandlet i sak KR-043/11. Kirkerådet pekte i vedtaket på de store utfordringene kirken står overfor når det skal utvikles tilbud for alle døpte mellom 0-18 år i hele landet, og understreket nødvendigheten av at Stortinget følger opp sitt vedtak fra 2003 med fortsatt økning i bevilgningene opp til minimum 250 millioner 2003-kroner.

Plenumsdebatten på Kirkemøtet i Tønsberg 12.april 2012 viste et sterkt engasjement og utålmodighet i Den norske kirke for å komme i havn med gjennomføringen av reformen i alle landets menigheter.

I Stortingets spørretime 25.april 2012 sa statsråd Rigmor Aasrud at Trosopplæringsreformen er en suksess og at mange barn og unge får et godt tilbud gjennom reformen.

Kirkerådet erfarer at reformen fortsatt har bred støtte både i de politiske og kirkelige organer. Både i Stortinget og på Kirkemøtet var den gode vurderingen av reformen kombinert med en utålmodighet og uttrykk for bekymring for opptrappingstempoet og for om reformen vil nå den økonomiske rammen på 250 millioner i 2003-kroner som ligger som forutsetning for opptrappingsmodellen som brukes.

Status for reformarbeidet i 2012

I 2012 får 875 sokn tilført trosopplæringsmidler. Dette utgjør 68 prosent av menighetene i Den norske kirke. Disse menighetene er i ulike faser av reformarbeidet:

- Driftsfasen: 291 sokn i 25 prostier
- Gjennomføringsfasen: 462 sokn i 36 prostier
- Mellomperioden: 122 sokn spredt på mange ulike prostier
- 406 sokn i de resterende 44 prostiene mottar ikke støtte: Av disse er det åtte prostier der ingen sokn har fått tilført midler.

Dette innebærer at menighetene i Den norske kirke er på svært ulike steder når det gjelder erfaringer og kunnskap om Trosopplæringsreformen. Dette stiller store krav til oppfølging og støttestruktur for å håndtere svært ulike utfordringer i møte med de ulike gruppene menigheter.

I 2012 kom den første gruppen menigheter over i driftsfasen, en fase som kjennetegnes ved at trosopplæringen gjennomføres i tråd med menighetens lokale plan som er godkjent av biskopen. Menighetene i Den norske kirke er svært ulike og har ulike forutsetninger før de går i gang med å bygge ut sitt trosopplæringstilbud. Dette, sammen med reformens grunnleggende forutsetning om at reformen skal utvikles ut fra lokale forhold innebærer at menighetenes planer blir ulike, både i form, omfang og innhold.

Opptrappingsmodellen som Kirkemøtet vedtok i 2008, innebar en tidsplan der de siste menighetene ville komme med i gjennomføringsfasen fra 2013. Statsråden kommenterte i forbindelse med fremlegg av Statsbudsjett for 2012, og bekreftet i Stortingets spørretime i april, at regjeringen står fast på intensjonen å oppfylle trosopplæringsreformen, til tross for den moderate opptrappingen på 6 millioner kroner i 2012, men at dette kan ta ett år lenger enn opprinnelig forutsatt. Det har ligget som en forutsetning at menighetene i mellomfasen skal beholde det økonomiske tilskuddet de har hatt i forsøksperioden i påvente av en refordeling av ressurser når alle menighetene i deres prosti kommer over i gjennomføringsfasen. For noen menigheter vil dette innebære at de får økte ressurser, for andre vil dette medføre reduksjon i tilskuddet. 2013 er etter den opprinnelige tidsplanen det siste året i opptrappingsperioden. Fra 2013 vil det derfor være naturlig å gå i dialog med de menighetene som mottar et vesentlig høyere tilskudd enn de vil komme til å få i gjennomføringsfasen med sikte på å trappe ned eller refordele tilskuddet, slik at det kommer flere menigheter til gode.

I årets statusrapport peker Kirkerådet på følgende kritiske faktorer for videreutvikling av reformen:

- Stortinget vedtok i 2003 at Trosopplæringsreformen skulle innføres over en fem til tiårsperiode. Ut fra dette var det forventet at reformen var ferdig innført i senest i 2013. Økningen av bevilgningen på kun 6 millioner kroner i Statsbudsjettet for 2012 har skapt usikkerhet i Den norske kirke om både tidsperspektivet og økonomisk ramme for en ferdig opptrappet reform. Dette gjør det stadig mer krevende å holde motivasjon oppe hos de menighetene som fortsatt venter på å komme med i reformarbeidet.
- Konsekvenser av for lav finansiering av en fullt utbygget reform i forhold til verdien av 2003-kroner vil medføre nedbygging av regional og nasjonal støttestruktur, utviklingsarbeid og kvalitetssystem. Dette er funksjoner som ivaretar ledelse, oppfølging og utvikling av ressurser for menighetenes lokale arbeid. En nedjustering av tilskuddet til menighetene vil medføre store utfordringer, i og med at nesten 70 prosent av landets menigheter nå har organisert seg og etablert stillinger ut fra det tilskuddet de er tildelt.
- For menighetene som kommer over i driftsfasen og gjennomfører og utvikler sin trosopplæring med utgangspunkt i menighetens lokale plan, er det viktig å ha et fortsatt utviklingsfokus både når det gjelder trosopplæringsinnhold, organisering og oppslutning. Rapportering knyttet til menighetens lokale plan, videreføring av mentortjenesten og tilgjengelig støttestruktur for menighetene i driftsfasen vil stimulere refleksjon og fortsatt utvikling.
- Tidsavgrensede tiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid: Samvirke med det barne- og ungdomsarbeidet som finnes lokalt er ønskelig og nødvendig for å utvikle et tilbud med det omfanget og innholdet som reformen krever.
- Det er utfordrende å finne trosopplæringstiltak som får bred oppslutning fra ungdom etter konfirmasjonen. Kirkerådets arbeid i 2012 med å utvikle ressurser for fasen etter konfirmasjon søker å stimulere menighetene til å etablere tiltak for aldersgruppen og involvere unge til å være med i planlegging av disse. Å styrke og videreutvikle konfirmantarbeidet danner et godt utgangspunkt for videre kontakt i årene etter konfirmasjonstiden.
- Gjennomføring av reformen i lokalmenighetene er avhengig av at det rekrutteres kompetente medarbeidere til stillingene som opprettes. Flexibiliteten til å fastsette stillingsinnhold og kompetansebehov lokalt gjør dette mulig. Samtidig krever mangfoldet av typer stillinger og kompetanse hos de som ansettes at fellestrådene lager gode stillingsbeskrivelser og rammevilkår for medarbeiderne. Eierskap til og engasjement for trosopplæringen i de styrende organer, hos frivillige medarbeidere og øvrige ansatte i staben kan motvirke slitasje og skape stabilitet i de nyetablerte stillingene.
- Det er knyttet ambisiøse mål til Trosopplæringsreformen både når det gjelder innhold, omfang og oppslutning. Trosopplæringen gjennomføres i barn og unges fritid. Dette innebærer en mer ressurskrevende organisering i forhold til skolen som ramme og stiller store krav til informasjonsarbeid som motiverer til deltakelse. Kirkemøtet har i Plan for trosopplæring valgt å videreføre omfanget og breddemålsettingen som ble tegnet ut i reformens forarbeider (NOU 2000:26), til

tross for at den økonomiske rammen som ligger i Stortingsvedtaket ble mer enn halvert i forhold til beregnet kostnad for modellen.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkerådet har beregnet en kostnad ved en fullt utbygget reform etter opptrappingsmodellen som Kirkemøtet har fastsatt til å koste 348 millioner kroner i 2013. Dette baserer seg på en fordeling på pris- og lønnsjustering som tar hensyn til at 60 prosent av tilskuddet til menighetene benyttes til lønn. I 2012 er tildelingen til reformen over statsbudsjettet 203 millioner. Dersom reformen skal trappes opp til dette nivået de kommende to år, krever dette 72,5 millioner kroner i økning av bevilgningen i 2013 og 2014.